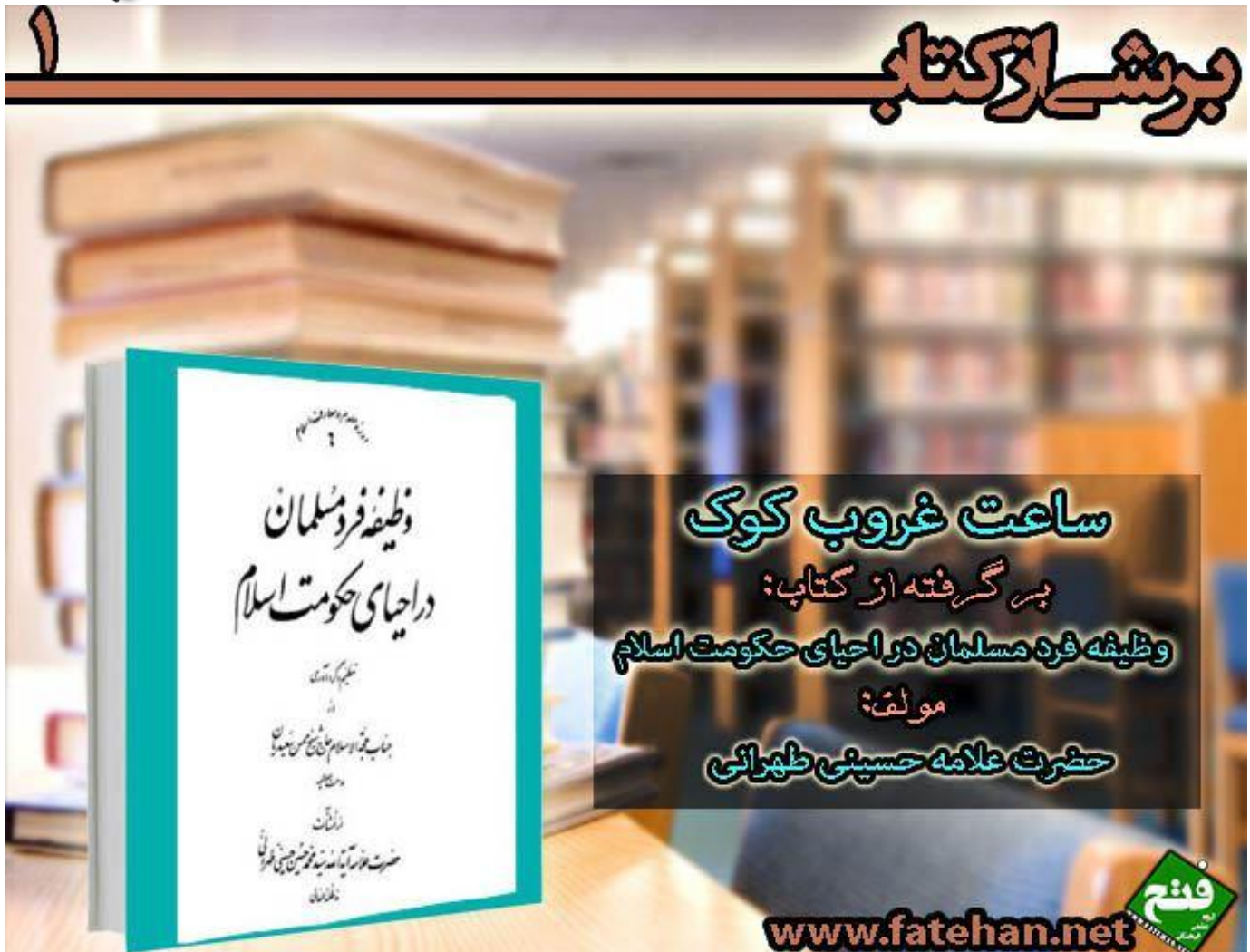

علامه حسینی
طهرانی (ره)

ساعت غروب کوک

برگرفته از کتاب وظیفه فرد مسلمان در احیای حکومت اسلام

برشی از کتاب

بسم الله الرحمن الرحيم

باری یکی از مواد پیشنهاد شده دیگر این بود که : ساعت ایران طبق موازین اسلامی تنظیم گردد ، تا مردم بتوانند از عمر خود استفاده سرشار بنمایند. چون این ساعت فعلی ایران ظهر کوک است ، و مردم بر اساس مبداء نیمه شب و ظهر امور خود را تنظیم می‌دهند ، بنابراین نه مقدار شب آنها معلوم است نه مقدار روز.

شب که تاریک است برای استراحت و سکونت است ؛ و روز که روشن است برای بیداری و فعالیت و حرکت. اطبّاء می‌گویند : بیداری و فعالیت در شب مضر است ، و خواب و آرامش در روز نیز برای آدمی ضرر دارد . بنابر این شرع اقدس اسلام که احکامش بر اساس فطرت است احکامش را روی ساعات شب برای استراحت و عبادت در تاریکی ، و روی ساعت روز برای دنبال کار رفتن و در تکاپوی معاش بودن در روشنی قرار داده است.

اول شبانه روز از ابتدای شب شروع می‌شود ؛ و ساعات شب یکی پس از دیگری را طی می‌کند ؛ و در هر ساعت وظیفه‌ای مقرر فرموده است.

در آیه ۹۶ از سوره انعام داریم : **فَالِقُ الْاَصْبَاحِ وَ جَعَلَ الْاَيْلَ سَكَنًا** و در آیه ۶۱ ، از سوره غافر داریم : **اللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ الْاَيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَ النَّهَارِ مُبْصِرًا** . و در آیه ۸۶ از سوره نمل داریم : **اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا الْاَيْلَ لِيَتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَ النَّهَارِ مُبْصِرًا** ، و در آیه ۱۰ و ۱۱ از سوره نبا داریم : **وَ جَعَلْنَا الْاَيْلَ لِبَاسًا وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا**.

از نماز مغرب ، و عشاء و تعشی ، و خوابیدن در اوائل شب ، و استراحت تام بدن ، و سپس بیداری در اوائل طلوع فجر ، و بدنبال آن وقت و زمان مشخص بین الطلوعین را تا طلوع خورشید . و از آنجا به بعد که ساعات روز شروع می‌شود برای قیام به امور مهمات از کشت و زرع و صنعت و تجارت و سفر و رسیدگی به امور اجتماعی و غیرها تا وقت ضحی که آفتاب بر فراز آسمان آمده و روشنی شدت نموده و تقریباً در موقع تابستان که دو ساعت به ظهر مانده است . در این حال خواب قیلوله را مستحب نموده ، و تا وقت زوال شمس نماز ظهر ، و بعد از گذشتن دو برابر مقدار سایه شاخص که تقریباً نیمه زمان میان ظهر و غروب است ، نماز عصر را مقرر فرموده است ، و همچنین برای این ساعات باقی از صله ارحام و تربیت اولاد ، و انس با عیالات ، و تتمه کسب را در صورت لزوم ، تا زمانیکه خورشید در زیر افق پنهان شود که وقت نماز مغرب است و اول زمان شب شروع می‌شود.

بنابراین اولاً همیشه شب مقدم بر روز است . شب جمعه یعنی شب قبل از روز جمعه ، نه شب بعد از آن چون دخول ماه با رؤیت هلال است و رؤیت حتماً در اول شب پس از اختفاء شمس باید صورت گیرد.

و ثانیاً باید ساعت را غروب کوک نمود ؛ یعنی در وقت غروب آفتاب آنرا سر ساعت ۱۲ قرار داد ، و عقربه‌های آنرا رویهم نهاد . بنابراین هر ساعتی که بگذرد ، می‌دانیم چقدر از شب ما سپری شده است . ساعت ۲ یعنی دو ساعت از شب گذشته ، و ساعت پنج یعنی پنج ساعت از شب گذشته ، و طلوع فجر که متغیر است ؛ و در این زمان مثلاً ۹ ساعت از شب گذشته است ؛ یعنی نه ساعت از شب گذشته است.

طلوع آفتاب نیز متغیر است . چون مقدار بین الطلوعین بمقدار ثمن مقدار روز است بنابراین در تابستانها در نواحی که ما زیست می‌کنیم مابین الطلوعین به حدود دو ساعت می‌رسد ، و در زمستانها تا یک ساعت و ربع تقلیل می‌یابد.

و در این وقت ، مسلمان بیدار است و مشغول عبادت و یا قرائت قرآن ، و یا مطالعه ، و رسیدگی و تنظیم امور منزل . در حدود ساعت اول طلوع آفتاب دنبال کار می‌رود . چه تاجر و چه صنعتکار و چه پزشک ، و چه محصل و چه زارع و دامدار ، در آن وقت مساعد و هوای لطیف حتی در تابستان به راحتی را در حدود شش ساعت کار می‌کند .

و در وقتیکه آفتاب به وقت ضحی رسیده و گرم شده و فعالیت مشکل است ، دست بر می‌دارد ... تا ظهر و عصر و سپس ساعات را طی می‌کند تا روز تمام شود.

فائده این تنظیم ساعات آن است که : انسان از وقت خود استفاده می‌کند ، و ساعات کار را طبق حال خود در آرامش و خوبی سپری می‌نماید و انسان می‌داند چقدر از روز باقی مانده است ؛ و وظیفه‌ای را که امروز بعهده دارد چگونه ترتیب دهد ، تا غروب آفتاب پایان یابد. زیرا که در صبح اگر چشم به ساعت بیندازد و ببیند مثلاً ساعت ۱۱ است یعنی ۱۳ ساعت به غروب مانده است ؛ و یا اگر در عصر ببیند ساعت ۱۱ است ؛ یعنی یک ساعت به غروب مانده است.

در این صورت به آسانی مردم مقدار روز خود را می‌یابند ؛ و می‌دانند چقدر از روزشان باقی مانده است . چون منتهی روز ساعت ۱۲ است . بخلاف شب که دانستن مقدار بقیه آن لازم نیست . زیرا شب برای خوابیدن و استراحت کردن است و در شب انسان باید بداند چقدر از شب گذشته است؟ و چقدر خوابیده و آرامش نموده است ؟ بنابراین چون بنا به ساعت غروب کوک مبدأ شب معلوم است بمرکز رؤیت ساعت ، مقدار گذشت شب معلوم است ، و چون مقدار پایان روز معلوم است ، بمرکز رؤیت ساعت مقدار باقیمانده از آن که برای حرکت و فعالیت است معلوم است.

در این صورت گرچه انسان نیز می‌تواند از مقدار باقیمانده از شب ، و یا از مقدار گذشته از روز با توجه کوتاهی مقدارش را بدست آورد ؛ ولیکن این فائده‌ای به حال او ندارد . عمده در روز دانستن آن است که ؛ چقدر از روز مانده است ؟ و ما وظائف محوله خود را باید در این مقدار بجای آوریم ؛ نه چقدر گذشته است ، آن بدرد ما چه می‌خورد ؟ و نیز در شب آنچه برای ما مفید است که چقدر گذشته است ؟ و ما بقدر کافی استراحت و خواب نموده‌ایم یا نه ؟ و این به ساعات بعدی منوط نیست ؛ بلکه فقط مربوط به ساعات پیشین است.

اما ساعت ظهر کوک ، مبدأ را اول روز و یا اول شب قرار نمی‌دهد . و وسط تقریبی شب قرار می‌دهد.

ساعت ۱۲ یعنی نیمه شب تقریبی . و ساعت ۱ بامداد یعنی یک ساعت از نیمه شب گذشته است . و این هیچ فائده ندارد ؛ بلکه ضررهای آن بسیار است . اول مقدار شب و یا مقدار روز را معین نمی‌کند . ثانیاً شب را از اول نمی‌شمرد ، بلکه نیمی از شب را از روز قبل ، و نیمی از آن را از روز بعد می‌شمرد . و در این صورت یک شب تمام ، به دو تکه پاره شده ؛ و احکام و وظائف شرعی و عرفی همه به هم می‌خورد . و ساعت ۱ بامداد که هنوز صبح نشده است ، بلکه چه بسا شش ساعت به آفتاب مانده است ؛ ولی معذک آنرا از ساعات بامداد می‌شمرد . و ثالثاً مردم در کار خود حیران و سرگردان می‌مانند. یک مبدئی به آنها داده شده است . نیمه شب ، مبدئیت این مبدأ به چه درد آنها می‌خورد؟ نه با آن کار خود را می‌توانند مشخص کنند نه استراحت خود را.

و ساعات کار اداری و مدارس ، و دانشگاهها و نظام ، و غیرها بر این اساس که تنظیم شود . مثلاً معین کنند : مردم ساعت ۸ دنبال کار بروند در زمستانها ساعت ۸ قدری از آفتاب می‌گذرد ؛ ولی در تابستانها چهار ساعت از آفتاب می‌رود . و در این صورت انسان چهار ساعت تمام در اعتدال هوا در منزل بیکار آرمیده ، و هنگام گرما و هوای خفکان آمیز باید به حرکت درآید و این موجب اِتلاف وقت و عدم تنظیم ساعات بر اساس احتیاج بدنی ، و مناسبات بهداشتی و حفظ الصّحّة عالمی است.

نیمه شب را ابتدای زمان قرار دادن ، فقط برای کارخانه‌دارهایی که کارگران خود را چون آلات و ابزار کار شمرده ، نه خوابی ، نه راحتی ، نه روزی ، نه روشنایی ، نه بهداشت ، و حفظ الصّحّهای برای آنها قائل نیستند . و بشر را متحیر و سرگردان آلت مقاصد مادی و بهره‌برداری خود قرار می‌دهند می‌باشد.

و در این صورت مردم تا قریب ساعت ۸ می‌خوابند . از فیوضات بین الطلوعین محروم ، و از سحرخیزی بی‌بهره می‌مانند . و طبعاً کسی که ساعت ۸ دنبال کار برود ، تا ساعت ۲ بعدازظهر ، و یا ۴ ساعت بعدازظهر کار کند ؛ و اوّل شب خود را به مطالعه و بیداری و تفریح بگذرانند ، و تا قریب نیمه شب بیدار باشد ؛ خوابش در آخر شب بوده ، و تا به صبح بطول می‌انجامد . و در این صورت از همه مواهب الهی و بهداشتی محروم می‌گردد.

ساعات کار معلّمان باید طوری تنظیم شود که : بهترین ثمرات را در بهترین شرائط و مناسبات بهداشتی ، و سلامتی و تنعم طبیعی ، و روحی بدست آورد.

برشی از کتاب : **وظیفه فرد مسلمان در احیای حکومت اسلام ص ۱۲۶** ، علامه طهرانی ره